

СЕРГЕЙ ГЕРДЖИКОВ
ТРЕКИНГ В КАРАКОРУМ,
ПАКИСТАН

chitanka.info

1

Напредвам към гребена нагоре по снега в дясната част на Диамирската стена. Вървя леко и обувките ми с котки оставят само леки драскотини и дупки. Небето е синьо, въздухът — кристално ясен, а снегът — девствено бял.

Черният гребен е вече на метри пред мен. Тогава виждам на гребена фигурата на Абдула — хунзата, който знаеше всичко. Прави ми знак с ръка да отида при него. Аз се изкачвам, а той ми казва: „Ето, тук можеш да опънеш палатката си. Никой няма да те безпокои.“ Аз не нося палатка и знам, че не ми трябва. Хунзата подновява прекъснатата си молитва към Аллах и забива чело. Аз загубвам вкус към изкачването, мечтата ми за върха се изпарява, а тялото ми натежава. Чудя се какво правя тук. Поемам тежко по склона с последни сили.

Това е фрагмент от съновидение под Диамирската стена.

ПОСОКА СОСТ, ПАКИСТАН

Автогара на гр. Урумчи, Китай. За Сост, Пакистан, има шест-седем души. Автобусът трябва да тръгне в 6, но може и да не тръгне. Разделяме се сърдечно с новия ми приятел, уйгура Ахмед. Закусвам набързо и разговарям с първия пакистанец, когото виждам. Говори перфектен английски. Облечен е в сива роба („пижама“) с горнище до коленете и долнище — тип шалвари („шалвар хамиз“). Недоволен е от китайците и от незнанието на английски. Автобусът тръгва едва към десет и половина. Вибрациите са силни и ми трябва време, за да свикна. Имам чувството, че двигателят ще откаже да работи във всеки момент или нещо ще се счупи.

Пътят върви през пустинята. Слънцето изгаря жълто-червената земя. Впечатлява пясъчната пустош без видими граници. На места се разпознава човешко присъствие: каменно калена „къща“ без прозорци и с плосък „покрив“, пушешо огнище навън, баба и внуче.

В автобуса преобладават пакистанците: брадати смръщени мъже с плоски плетени шапки и запуснати сиво-кафяви роби и пуловери, намъкнати върху тях. Езикът, който говорят, урду, е особено звучен. Напред седи китайка, която не спира да разговаря на смешен английски с пакистанците. Французин и германка отиват в планините към южната граница на Китай. Те съжаляват, че нямат виза за Пакистан. Тук е и една японка, която е тръгнала с надежда да пресече границата. На местата, където спираме да починем, китайката ме оглежда любопитно. Пита ме откъде съм и се опитва да повтори името на страната. Получава се нещо като **Путариа**. Е, пак е по-близо до оригиналното от нашето Китай за страната, която китайците наричат Джунгуо — „Централна страна“. Повежда се разговор от всезнаещата бърборана за „Путария“, но събеседниците й явно не знаят нищо.

ЛЮБОПИТНИЯТ БЪЛГАРИН ПО СВЕТА

Как ли ще изглеждат двама-трима българи, хванати оттук-оттам, в този автобус, като ги сравняваме с пакистанците и китайците, със западняците и японците? Те ще се отличават със своята прикрита отвореност, опитите за разговор със знаци — крадешком, с пакетите и със сухата храна. Но няма да са по-зле от пъстрата смесица тук. С цялата си непохватност, неловкост, стреснатост и неадекватност в чуждо място, любопитният българин тръгва по света. Тези неща тежат, но българинът си ги носи, както костенурката носи корубата си. Аз се чувствам нетипично, имам космополитна нагласа. През цялото време ме поддържа съзнанието и достойнството на лично и отговорно предприетото пътешествие, адекватното планиране и екипировка. Западняците и японката изразяват бяла завист за трекинга, който готвя, и за пакистанската виза, която съм си извадил още от Япония след внимателно четене на пътеводителя на Лонли планет. Пътеводителят предупреждава, че пакистанска виза не може да се извади на границата, нито на друго място в Китай, освен в Пекин, в пакистанското посолство. В автобуса има още един млад японец, загадъчно затворен, който си размени само две-три думи с японката. Тя обаче много се радва на опитите ми да говоря японски.

ПУСТИННИ ПЪТИЩА

В сивите пясъци вървят мъж и жена. Оглеждат автобуса любопитно. Накъде отиват? Мога ли да проумея? В същия свят ли живеят, в който аз се нося на пърпорещия автобус през тяхната земя? Разбира се, отиват си вкъщи като всички други. Къщата представлява правилен паралелепипед, с малки дупки за прозорци, построена е от глина. Такъв дом пази хладно в горещите дни и изглежда топъл през зимните нощи. Тези хора живеят в различна природа, в различни къщи, говорят различен език и са на хиляди километри от нас. Но ако отида при тях, навярно ще ми опекаат тънка вкусна питка и ще ме напият с чай и някакъв камилски продукт. Ще се разберем за елементарните неща.

Дали ще пристигнем и кога? Вече е късно, а няма изгледи да пресечем границата. **Нямам понятие кога ще пристигнем.** Възможно е и утре, но дали ще спираме за нощувка? Питам един пакистанец и той ми казва: днес пристигаме в Таш Курган, китайски град близо до границата.

Азия е необозрима мрежа от пътища, които азиатците вървят по свой начин. **Пакистанците нямат особени цели, амбиции и планове и заникъде не бързат.** Ислямът носи смирение и свобода от претенции в този свят. Пакистанците ме впечатляват с **пълното си спокойствие** относно кога ще стигнем и ще стигнем ли, за където сме тръгнали. Няма и следа от страст и устрем в леко усмихнатите им лица. Знам, че тази кротост може да премине в друго агрегатно състояние и тогава мюсюлманинът става боец. Това състояние ние наричаме „фанатично“, сега аз си го представям като безпределна и мистична преданост. Китайката повдига въпроса за войната на пакистанците с Индия до самата граница на Китай, а също въпроса за Осама Бин Ладен — не се ли крие той в Пакистан? Хората в сиви роби възбудено се разграничават от тероризма — той не е ислямски, ислямска е войната за справедливост, каквато според тях те водят с Индия.

Спираме често. Първото голямо спиране е край мътна река. Чакаме да покрят участък от пътя с асфалт. Пакистанците се разхождат и разговарят тихо помежду си. Един кляка край пътя — робата го прикрива, докато пикае. Аз обаче се дразня, че трябва да прекараме още една нощ в Китай, а утре ще тръгнем чак в десет! Пътят е лош и на места крие опасности за автобуса, и без това раздрънкан. Китайката заявява:

— Some busses are not OK. (Някои автобуси не са окей.)

Пакистанец отговаря мъдро:

— Every bus is OK! (Всеки автобус е окей!)

Модерната китайка не се предава:

— That's you think. (Това трябва да е: Така мислите вие.)

В тези фрази се вижда различието в менталитета на китайци и пакистанци. Първите са изцяло във времето и сега се модернизират. Вторите са в ръцете на Аллаха и каквото им прати, все е добро.

28.05.

Таш-Курган

Мястото, в което отсядаме, се нарича хотел, но е спалня с нечисти тоалетни и умивалник. Настанявам се в стая с французина и германката. Китайката се оказа от Таш-Курган и има тук ресторант. Пакистанците ме канят на вечеря. Японката се оказва, че е живяла в Исламабад по линия на някаква доброволна организация.

КАРАКОРУМ ХАЙУЕЙ

В 10:00 продължаваме. За малко да изпусна автобуса поради неотчетена от мен разлика в часовете между Китай и Пакистан. Пътят, тук вече „Karakorum Highway“, строен от китайската армия, се извисява постепенно. Навлизаме в планината Каракорум. Планината е скалиста и върховете нависоко са заснежени. Границата е на кота 4500 м надморска височина, както показва моя „Altimax“. По серпентините надолу закъсваме наистина яко: огромен камион е препречил пътя. Повредена му е задната предавка и не може да маневрира и да тръгне. Два джипа „Toyota Landcruiser“ успяват да се проврат, но автобусът не може да мине. Двадесетина мъже бутаме многотонното чудовище, то мръдва, но недостатъчно. Отгоре идват два камиона и го теглят.

„Allah Akbar! — Good is Great“ („Бог е велик!“), е написано на табелка в стаичката на „check point“-а, където плащам такса за влизане в страната. Впечатлява униформата на военните в британски стил — барета, маскировъчно стегнато облекло, бричове, ботуши. Горещо е и не им завиждам, но са наследили от британците спретнатата униформа и познания по английски. Пътят към Сост продължава надолу по живописна долина между остри и високи чуки.

ПАКИСТАН!

Сост е градче от едноетажни къщурки. Автогарата е барака с двор, застлан с дребен чакъл. Граничният контрол представлява маса и служител пред бараката. Кратко интервю за намеренията ми и печатът е ударен. Офицерът ме напътства. За трекинг до К2 не било нужно разрешение от министерството на туризма, а само регистрация във „Foreign Registration Office“ в Гилгит, закъдето продължавам.

Два високи върха, единият съвсем близо до Сост, ме привличат за изкачване. Първите двеста метра нагоре са по тънка видима оттук пътечка по глинестия стръмен склон — към 60 градуса. После идва скален пояс и наклонът се изправя до вертикал, но скалата изглежда преодолима даже соло. Върхът е увенчан много високо горе със снежна остра шапка. Другият връх е на километри напред и е много по-висок. Защо не спра тук?

Градчето **Гилгит** според моя план е изходен пункт за моите трекове до Налтарската долина и Нанга Парбат. Качвам се на микробус все по същия Каракорум Хайуей по долината на Индус Ривър (река **Инд!**). Назад се изнизва красивия каньон на Инд, прорязан от буйните води в пустинната планина. На фона на кафявата пустош изпъква крайречната зеленина. Хората са приятелски настроени, разпитват ме и ми обясняват. Френдли кънтри! Всички говорят английски! Запознавам се с две момчета, Вагар и Аднан, студенти, които също ще ходят до Налтар от Гилгит.

29.05.

Настаняваме се в гостилничката „Hunza guest house“ заедно с новите си приятели партньори, симпатията от автобуса ме кани на гости в Исламабад. За 200 рупии (\$3) разполагам със самостоятелна стая с баня и тоалетна (в лошо състояние), носят ми чай, а по желание и закуска, в стаята: „Your milk-tea, sir!“, „Your breakfast, sir!“!

Тези хора не те оставят, интересуват се какви са ти желанията и намеренията, предлагат информация и всичко, което търсиш. Водят те,

настаняват те, канят те на закуска, обед, вечеря. Първо пакистанците от автобуса, а после Вагар и Аднан, не дават да платя, ако не настоявам съвсем решително. И този езиков уют! Няма човек без английски! Процентът на незнаещите английски тук е равен на процента на знаещите в Япония и Китай. Само един стар продавач в Хунза не ме разбра за екипировката, но му помогнаха.

НАЛТАРСКА ДОЛИНА (NALTAR VALLEY)

29.05.

След регистрацията във Foreign registration office, която ни забави доста, тръгваме с наетия „Jeep Wrangler“ първо по Инд, а после по Налтарската долина. Пътят е тесен и стръмен, вие се покрай буйна планинска река. Долината, за разлика от повечето долини тук, постепенно става зелена. И пак тези необозрими извисяващи се веднага до нас върхове. Сега виждам, че със своя пясъчен състав те са почти недостъпни за катерене. Стигаме до село Налтар — няколко четвъртити плоски къщички, една от които носи названието „Naltar Hotel“. Прилича на барака, в каквата тук се подвизават стари до безпаметство обущари. Вътре обаче има стая с легла, има и трапезария — сега тя е изнесена на малка веранда.

— Асалам алейкум!

— Алейкум асалам!

Тръгваме по зелената долина, която много прилича на рилска долина, ако не бяха тези извисяващи се поне на пет хиляди метра върхове. Небето потъмнява и се задава буря. Тръгваме нагоре по левия скат, следваме полувидими пътечки. Затичвам се нагоре, за да проверя формата си, Вагар и Аднан се опитват да ме следват, а към нас се е присъединила компания от местни овчарчета. Стигам до началото на снега и в момента, когато цифрите на алтиметъра ми показват 3000, спирам и снимам. До мен скоро идват останалите. Момчетата ме оглеждат любопитно и предано. Погледът им е непредсказуемо див и не бих останал да си правя компания с тях.

Водят ме да видя водна електроцентрала. Влизаме в малка бетонна постройка, където е разположен воден генератор на моя възраст и операторът следи работата му всред грохота. Хапваме леща („dhal“) и тънки хлебчета („nan“) в „хотела“ за по един долар. Разделяме се с домакините:

— Аллах хафиз! (Довиждане!)

В Хунза и Гилгит проверяваме за екипировка. Магазините също са разположени в барачки и бунгалца, но не дървени като у нас, а

кирпичени. Купувам си котки за 15 долара, леден клин, скални клинове и още карабинери.

Донасят ми хубава карта на района на К2, препоръчвана и от Лонли планет, но моите от Япония се оказват по-добри. Картите показват местни релефи с доста добра точност. Влизаме и в туристическата агенция „Golden Peak Tour“ за информация. Според тях ми трябва задължително разрешение за К2 и те могат да ми го издействат, плюс водач за сума от около 35 долара на ден — космическа цена за тук и надхвърляща всички препоръки, които бях получил. Аз все още вярвам на официалната информация от граничния пункт, че не ми е нужно разрешение и задължителен водач. Обвинявам агентите в завишаване на цената и дезинформиране.

НАНГА ПАРБАТ, ПЛАНИНАТА УБИЕЦ

30.05.

8126 м висока, тази ледена грамада се издига рязко на километри от своите подстъпи и оформя три стени: Ракхиотска (северна), Диамирска (западна) и Рупалска (южна), шеметно високи. Изкачването става обикновено от средата на юни до края на август. Сега е рано, но мусон тук няма и това прави възможно лятното изкачване. Планината убива един от всеки двама, които са атакували върха. От 1995 практически не е изкачвана, избягва се поради пределната си опасност. Съдбоносно свързана е с историята на немския алпинизъм, затова е известна за тях като „Unsere Berg“ („Нашият връх“). Няколко немски експедиции са убити предимно от лавини по пътя към върха. Общо загиналите са към триста. Трекинг маршрутите са три — до базовите лагери на съответните стени.

До ракхиотския мост отново следваме Инд, а после наемаме джип с шофьор за селището Тату по пътя за базовия лагер. Планината убиец ме пуска в пазвата си.

В очите на лудия старец, който ни докарва до селцето Тату, последно под Нанга Парбат, има див блясък и кротко презрение към смъртта. Пътят е с пет сантиметра по-широк от джипа Вранглер, реката е на сто метра под нас, а завоите са често повече от 180 градусови. Никога не бях изпитвал такъв панически страх, буквално висейки над пропастта и филмирайки.

„FAIRY MEADOWS“, „САМОДИВСКИТЕ ЛИВАДИ“

В кротката вечер се захласвам по северната стена от „Самодивските ливади“, „Fairy Meadows“, един зелен оазис сред каменно пясъчната пустош на Западните Хималаи. Мястото прилича на гигантска сцена, издигната високо в планината, за специалното зрелище, каквото предлага блестящата планина.

След изкачването с джипа до селцето Тату правим малка почивка с чай в тясна барака с гръмкото име „Хотел Нанга Парбат“. Чувам японска реч между японски трекер и неговия водач и се включвам. Момчето плаща триста долара на ден да го водят в планината и да му носят раницата, а аз нося и багаж на моите пакистански спътници. Следва изнурително изкачване дотук, на 3100 м, където над няколко бараки се вее пакистанското знаме, а малко по-нататък кротко пасат стадата на местни пастири. Нагоре към базовия лагер се простира тучна долина, обрасла с вековни борове, досущ рилски пейзаж, ако забравим ледения осемхилядник горе и огромната чакълеста урва на ракхиотския ледник на двеста метри под нас.

Аднан и Вагар идват четвърт час след като съм се разположил на удобна пейка на моравата, пия чая си и гледам Нанга Парбат, който ме е посещавал в моите катерачни сънища. Наяве красавецът е смразяващ и ме полазват тръпки, като си помисля, че съм някъде в ледените му прегръдки. Сезонът още не е дошъл, сега има все още много сняг горе.

Очертавам възможни маршрути по стената и после, когато картата с маршрутите е пред мен, виждам, че съм прокарал правилно логичния класически немски път, който стартира от Голямата морена под стената на 4500 м. От нея се тръгва наляво и нагоре по лек път, вероятно дълбоко заснежен, чиято особеност е, че е изложен на огромни лавини през няколко минути в този следобеден час. Вероятно се катери преди изгрева. Първи лагер трябва да е някъде на равно и безопасно място в района на скална чука вляво, на около 5300 м. Оттам нагоре се вижда огромен склон, на места леден, който е увенчан със седемхилядния връх Ракхиот на изток от главния връх. Лагер 2 и 3 трябва да са под и над върха, на остроото било, което води дълго към

Сребърното плато (Източен гребен). На сребърното плато се е разполагал лагер 4. Оттам са атакували върха и Херман Бул е успял пръв в самотната си атака през 1953 г., при която едва се връща жив. Нощното качване по това плато било сън наяве — то блести на лунната светлина като пейзаж от чужда планета.

На запад е по-високата и внушителна Диамирска стена, а на юг — няколкокилометровата почти отвесна Рупалска стена, най-трудната стена в Хималаите в годините на класическия хималаизъм.

Върхът се обагрят в розово, а поляната меко притъмнява и ни приютава край горящото огнище в една колиба („хотел“) на десет минути оттук в гората. Вечерята е позната до болка: дал и нан — леща и хляб. След това разглеждам снимки и карти в столовата — най-голямото помещение на комплекса.

Японският вариант на класическия път сече пряко от лагер 1 пред скална кула и склон към лагер 2 и после висока на Източния гребен (лагер 3). Ключовото място е неумолимият капан на изключително опасен каменопад, където пострадва един от японците.

Опъваме палатката на поляната-тераса срещу върха.

ПОД РАКХИОТСКАТА СТЕНА

31.05.

Днес катерим до базов лагер на 4500 м. Първо тръгват пакистанският планински водач и неговият клиент от Япония. После тръгвам аз — пакистанците се отказват. Пътят в гората и по високия ръб на ледника е изключително приятен. Върхът се открива и скрива, като се виждат все по-ясно ледените му стени. От базов лагер наляво и нагоре по маршрута ясно се вижда висящ ледник, от който се откъсват с трясък ледени блокове. Още преди това препятствие обаче трябва да се внимава за убийствения език на лавината, която се изсипва по централния кулоар на тази четирикилометрова стена.

Мисля си за двадесет и осемте живота, които са погубени на тази стена само преди първото изкачване от Херман Бул. Скоро излизам от гората и се движа по гол склон, а после по каменист ръб към морената на базовия лагер. Застигам двамата пред мен и се снимаме. Те ми казват, че са дотук, а аз продължавам. Стигам на нивото на морената, но до нея ме дели дълбокия кулоар, от който тръгва ледника. Оглеждам достъпната част от стената и усещам как дяволски ме привлича тя. Тук тази година няма никаква заявена експедиция. (Както ще разбера после, експедиции в последните години тук не са идвали.) Снегът е още много и на практика изкачването е невъзможно. Но след месец навярно ще е възможно, а аз мога да поискам разрешение от пакистанското Министерство на туризма. Таксата е \$5000, а тази година е намалена. Разбира се, никога няма да тръгна сам. Но може би ще дойда тук отново. Гледам и дишам учестено — това е най-високата точка, на която съм това лято. Изкачената разлика във височините за днес е над 1200 м, а аз не съм аклиматизиран.

Наоколо има и други върхове за изкачване. Величествен е връх Булдар на север от Нанга Парбат. Съвсем близо са два петшестхилядника. Но за всеки връх над 6000 м се иска разрешение, а аз съм без екипировка за истинско изкачване и без партньор. Защо поне не си взех специалните обувки, котките и пикела? Така е, като тръгваме трима за трекинг. Булдар пик може да се изкачи за два-три

слънчеви дни в бърз алпийски стил, тръгвайки рано сутрин или вечерта от ледника вляво от базовия лагер на Нанга Парбат. Горен снегът е много, не се знае дали е проходим, но нощта ще го втвърди и изкачването става възможно. Но е нужна изключително добра екипировка. На мен ми липсва яка и лека палатка, всичко друго си имам. За 7000 километра от Осака дотук не намерих никакъв пазар на алпийско оборудване. Хубава палатка не намерих и тук, а цените им варират от \$500 до \$800. Трекингът си е трекинг — не трябва да се бърка със сериозно изкачване, за което липсват няколко от решаващите предпоставки: екип, партньор, разрешение.

Но тук меракът ми е голям и решавам с леката екипировка, която имам, и малките котки, да изкачват поне скалния петхиландник, който започва на половин час от самата Самодивска поляна — рано сутрин нагоре и после надолу, ден и нощ. Ще платя на моите приятели моята част от наетия джип и в посока надолу и ще остана тук — все пак едва ли някога пак ще дойда. На обед съобщавам намерението си. Край огнището започваме обсъждане и Вагар ме навива да си тръгнем — от Хунза и по пътя към К2 имало много хубави върхове за изкачване. Обменям долари на неизгоден курс и местният тарикат ме ядосва. Напускаме планината и съм бесен на изгърваната възможност. Джипът поема надолу по висящата над пропастта серпентина, а аз си мисля, че това е златен шанс и трябва да се върна да го изпитам. Казвам, че искам да слеза. Останалите ме убеждават да продължа с тях. Виждам, че са прави от рационална гледна точка, защото все пак ще остана сам горе и рискът е голям. Примирявам се — все пак има и други възможности.

Трекингът към К2, както разбрах снощи, е изключително опасен и невъзможен за сам човек, особено през май-юни, когато снегът е много. Освен това трябва разрешение и водач, и времето е 28 дни — немислимо за мен. Накъде да потегля?

3

ИНДУС РИВЪР И ЧИЛАС

На Ракхиотския мост на Инд, където се заплащаме с талибана, 40 долара, се разделям с приятелите си и се насочвам на запад. Чакам автобус и скоро хващам един — шарен, пълен и озвучен с индийско-пакистанска сърцераздирателна музика. Сядам отпред, единствен чужденец, всички ме зяпват. Автобусът се носи по Каракорум Хайуей над величествената река Инд. Целта е да стигна началната точка за изкачване по Диамирската долина до западния базов лагер на Нанга Парбат, селцето Бунар Дас. Но батериите ми свършиха и се изтощи и акумулаторната батерия на камерата. Нямам и прясна вода. Налага се да пътувам до най-близкото градче — Чилас.

Чилас — майко мила! Тук е наистина краят на цивилизования свят. Озовавам се на миризливо място, заобиколен от бараки, пушеци и брадати физиономии. Стотици чифта черни очи ме пронизват. Тръгвам с огромна раница на гръб да търся батерии, вода, храна и хотел (или автобус към Бунар Дас). Трябва да обменя и валута. Хотелът представлява съборетина с вид на обор, в единственото помещение на който вече е настанен доста народ. Седят на легла с мръсни чаршафи, които са поставени направо на пръстта. Връщам се към автобусната спирка и сядам в малък ресторант на пепси-кола и чакам да се изпекат шишчетата, които си поръчах. Тук единственото привлекателно нещо са тези шишчета — ароматни и евтини (и плоските хлебчета нан). Заговарям двама-трима за чейндж, по липса на следи от чейнджбюро. Човекът отива някъде, после се връща и купува моите \$50 за по Rs57 или общо 2850 рупии. Търся храна, вода и превоз за Бунар Дас, трябва да се махна от това място.

ОСАМА Е ХУБАВ ЧОВЕК!

Наобикалят ме с лепкаво и заплашително любопитство. Минава ми мисълта, че мястото никак не е подходящо, за да остана тук завинаги. Питат ме:

— Are you American? (Американец ли си?)

— No, I am Bulgarian! (Не, българин съм!)

— Where is Bulgaria? (Къде е България?)

— Eastern Europe, Turkey, Greece, Yugoslavia, Rumania.

— Are you alone? (Сам ли си?)

— Yes, I am. (Да, сам съм). Споглеждане в групата.

— Are you Christian? (Християнин ли си?)

— I am Christian, but I study Buddhism. I respect Islamic people.

There is many Muslims in my country. (Християнин съм, но изучавам будизма. Уважавам мюсюлманите. Има много мюсюлмани в моята страна.)

— Osama?

— What Osama?

— Osama Ben Laden?

— What Osama Ben Laden?

— What do you think? Good man? (Какво мислиш? Добър човек?)

— No. He is a monster, he killed 5000 people! (Не. Той е чудовище, той уби 5000 души!)

— Yes, but Americans! (Да, но американци).

Този разговор се води в следния вид: аз стоя в центъра, а около мен са се струпали шест-седем млади брадати пакистанци със сиви роби и черни смачкани плетени шапки. Репликите се подават отвсякъде, а аз отговарям. Прилича на разпит.

Предпазливо се изтеглям от обръча. Все пак не мога да отговарям за Америка пред ислямския свят, а някой американец щеше да напълни гащите. Купувам нан, шишчета и някаква кирлива бутилка с минерална вода. Сега пък няма превоз, а такситата искат около \$30 до Бунар Дас. Има и други за това село, но чакат някой да се мине да плати повечко, и този някой съм аз. Започват да ме навиват, а най-

общителният (Совал) се представя за планински водач и срещу такса от 1000 рупии на ден можел да ме заведе до базов лагер на Нанга Парбат и вероятно до седлото, което съединява западната и южната страна. Когато се навивам да платя половината такса, още няколко души добавят по малко и събираме за такси. Натъпкваме се, а шофьорът пуска в моя чест невероятна чалга.

БУНАР ДАС ПОД ДИАМИР

Слизаме с новия ми познат Совал в Бунар дас — тъмно е като в рог. Води ме към къщата си и ми показва къде да опъна палатката. Питам за вода — посочва ми вадата край пътя. Тук, до камара струпани камъни има полянка. Настанявам се и хапвам. По пътя се задават майка и дете, разглеждат и коментират. Измивам си краката и си изпирам чорапите във вадата. Совал ми е обещал джип за нагоре, към Диамирската долина.

1.06.

Совал идва сутринта и ми носи неотменния чай с мляко. Давам му 100 рупии аванс за джипа, уговорката е общо за 700. Остава ме при съседите да чакам с две момчета — Ануар и Рашид. Стаичката е пълна с мухи и няма нищо, освен пръстен под. Слагат ми възглавнички да седя. Слънцето е изгряло само преди минути, но вече е горещо и аз се разсъбличам. Оставам само по алпийския панталон (повече голота тук не е позволена). Излизам пред вратата — степ, планина, жега. Далеч в прашната улица виждам две фигури.

— Hot! (Горещо!), — казвам на Ануар. Той не разбира. Показвам със знаци.

— „Вътре“ — посочва ми той със знак. Но вътре мухите не ме оставят на мира.

— „Мухи“ — казвам му със знаци.

— „Ще ти вея“, — показва той със знак и започва да ми вее срещу мухите с някаква дреха. Значи тук най-младите вече не говорят английски...

Излизаме навън, на поляната зад къщата. Жега е, но поне е сянка. Алтиметърът часовник показва 1145 м над морското равнище. Днес трябва да се кача до 3000 — 3500. Осем и двайсет е, а вече е 38°C. Досега съм си изпълнил плана минимум: Налтарската долина и Нанга Парбат. Диамирската страна я бях предвидил като допълнителен трек. По нова идея искам да пресека по висок 5500 м преход („Мазено пас“)

към Рупалската стена. А ако имам сили и ако времето позволява — да се изкача поне донякъде на Мазено-пик (над 6000).

Джипът не идва и в 9, а идва братът на Ануар. Усмива ми се:

— Асалам алейкум!

— Алейкум салам!

— ... и ме пита дали говоря урду.

Клатя глава (освен „алейкум салам“ знам само: „аллах хафиз“ — довиждане, „нан“, „чапати“ — тънки питки, „роти“ — хляб, „пани“ — вода, „дал“ — леща.)

Двамата се катерят по черницата и ядат от плодовете. Устата ми лепнат, а нямам вода, освен дълбоката резерва — едно малко шишенце. Тук единствената вода е във вадите — сива, каквато се спуска от реката под Нанга Парбат. Господи, помогни ми да устискам тук!

Правиш, каквото искаш чрез правене на това, което ти кажат. Сега ми е казано да чакам и нямам друг изход, така е тук. Никой за никъде не бърза. Има „развити“, „развиващи се“ и „неразвиващи се“ страни. Пакистан е сред последните. Има и „навити“ страни — Япония например е така навита, че още малко и ще се скъса резбата. Така работи врящият ми мозък в безкрайните минути и часове на чакане. Времето минава, как ще се кача горе до най-високото селище (първия базов лагер) на около 3300?

Дрехата на пакистанците, с която са облечени 100% от мъжете, които виждам, се нарича „шалвар хамиз“, цветът или по-скоро безцветието ѝ варира от светлосиво до сиво-кафеникаво. Дългата риза виси над дългите шалвари. Човекът стои мръсен пред теб и те фиксира от упор с кафявите си очи. После до него застава втори и трети. Бъркат си в носовете и те фиксират. Плахо приближават и опипват раницата, екипа, пикела, щеките и мен самия. Зад ъглите на съседните къщи надничат девойчета, загърнати с кърпи. Жени не се показват. Деца щъкат насам-нататък, пъплят към мен и ме обграждат. Протягат ръце: „рупи!“.

В КАМЕННАТА ПЕЩ НА ДИАМИР

Джипът идва в 10 и е пълен. Искат ми 1000 рупии вместо договорените 700, а 100 вече съм предплатил. Но те не са ги получили. Моят човек (Совал) е изчезнал. Вбесявам се и си вземам раницата. Започва половинчасов пазарлък и натискам до дупка, докато не кандисват на 600 рупии. После пълзим покрай реката и режем кафявия скат, издигайки се от 1150 на 1720 м. Значи, с превоз съм минал по-малко от една трета от височината за днес! А е убийствена жегата! Стигаме до някъде и ми казват, че оттук започва моят път. Под палещото слънце виждам тънък път наляво и още по-тънък нагоре. Тръгвам нагоре, за по-напряко, и чувам предложението на моите спътници: „porter 1200 gorree!“ („Носач за 1200 рупии!“). Възмутено отказвам. В яда си губя контрол над ситуацията — катеря нагоре, а „пътеката“ просто свършва. Над мен все по-стръмно и заплашително се изправя склона, а на гърба ми тегне раницата (25 кг). Слизането става проблем.

После търся посоката на широката 50 см пътека и след половин час мотаене поемам по пътя през пустия склон към малко зелено селце — трябва да е Димрой, като гледам картата. Вървя бавно, като в унес, и губя сили. Нямам шанс! Температурата е над 40°C. Над селото съм и крача край голяма вада. Трябва да намеря носач! Срецам пастирчета със стадо крави и казвам: „porter!“. Младо момче се отзовава. Предлагам му 500 рупии и с радост приема. Отсечката е: Димрой (1728 м) — Зангот (2700 м). На 3000 м е друго селище („Upper Jale“), или „Kachal“ на картата, момчето го произнася като „Ъпър джал“. Там трябва да е първият базов лагер за Диамирската стена.

Носачът се движи пъргаво и скача като коза по каменната пътека, която се издига все по-нависоко и е изсечена в отвесни скали. Слънцето ме разтапя, губя сили и ритъм, моят носач ме изчаква. Доживях да изоставам от носача си! Кога ще се измъкна от тази пеш, наречена Диамир?

Пейзажът е по Салвадор Дали, изкачването е въздушно, устата ми съхне и мозъкът ми ври. На едно място скалата отдысно е влажна и я ближа като коза, а на друго място пресичаме кално поточе и се просваме да пием. След няколко часа небето се разширява и сякаш излизаме от пещ, но не би. Показват се първите къщурки, а после отново нагоре. Това трябва да е Зангот, след това село идва разклонението и надясно е долина за към Мазено Пас.

Диамирската долина е дяволска пещ, в която се пъхаш и се катериш по едната ѝ стена към изхода горе. Пътеката се вие стръмна и плътно по стената, някъде укрепена с подпори, а на други места сечена в скалата, като на рисуваните приказки.

Моят носач и водач е неуморен и не иска да спираме тук. По-нагоре, при разклона, наистина е практично. Момчето за пореден път ме кани с няколко английски думи и жестове в дома си още по-нагоре, за вечеря и нощувка, а утре ще се върнем до разклона и потегляме надясно, но аз упорито отказвам — това е твърде голямо губене на височина и време. Мръсен съм и съм смъртно уморен, копнея да бивакувам на поляна край вода, да се изкъпя и да си почина. Храна си имам. Настоявам да спра на място с малка полянка, но ненапразно носачът ме предупреждава, че това е собственост. Мястото е оградено с бодлив плет, а от другата страна е стръмен склон. До него има водопадче с чиста вода! Няма сила, която да ме отлепи оттук. Хвърлям раницата и се събличам. Отивам до водопадчето и се подлагам на струите му. Няма по-голямо щастие на земята!

ХУНЗИТЕ

Но ме примамва постройка високо горе на около 200 м, която сякаш е кацнала на площадка. Навярно това е първият базов лагер, селцето Ъпър Джал (Качхал) и оттам трябва да се вижда Диамирската стена! Ако утре тръгна надолу с носача си, няма да видя никога стената оттук и няма да съм стигнал до базовия лагер.

Запъплям с остатъка от силите си нагоре по изключително стръмен терен.

Отнема ми двацет минути да стигна до постройката — кирпичена голяма „къща“, която се оказва начало на цяла махала или по тукашните представи — село. Домовете са разположени на малки тераси на различни нива. Това са хунзите, известни у нас само на любителите на високопланинския алпинизъм и на последователите на гладолечението на Лидия Ковачева — тя смята, че хунзите имат идеална система на хранене. Хунзите наистина са най-силното планинарско племе, което познавам, убедих си от личен опит. Но на тях трудно може да се разчита — не са склонни да рискуват и трудно се навиват да работят по стените и маршрутите на самите върхове.

Хунзите не са някакво микроскопично племе високо в планината — това е същият народ, който долу живее далеч от суровата планина, в селищата Гилгит, Чилас и Хунза. Но тези тук са специални — те живеят необикновено суров и труден живот в изключително неблагоприятно място.

Гледката е неописуема — високо горе и напред блести грамадата на Диамирската стена. Тя е по-висока и по-тясна от Рупалската и има формата на фуния, увенчана с остър гребен. Стената е огрята от слънцето в този час и по нея тръгва лавина. Гледам я като омагьосан. Тук е 3100 м, а базовият лагер под стената е някъде на 4400 м. Бяла, много заснежена, неприветлива, опасна, трудна, смъртоносна. Райнхолд Меснер три пъти е идвал тук и се е опитвал да изкачи стената сам, успял е. Трябва да е бил бог.

Стоя на равно широко място, напред осеяно с двадесетина къщи. Градинките са микроскопични, по тях текат вадички скъпоценна вода.

Расте непознато за мен остролисто растение. (Оказва се, че това е зърното за хляба, с който тук пекат питките си.) След десет минути се откъсвам и тръгвам надолу, все пак съм оставил безнадзорен багаж. Всичко е наред, отивам под „душа“.

Плискам се и се трия поне петнадесет минути, докато измръзвам от студената вода. Изпирам си чорапите и някаква фланелка и ги просвам на камъните. Когато се връщам на полянката и се обличам, виждам мъж, магаре и ханъма да идват нагоре. Заглеждат се отдалеч в мен, минават точно под водопада, спират се да пият и починат. Но когато поглеждам натам, тръгват отново нагоре. Опъвам палатката, когато заприичждат деца.

Те са на най-различна възраст, идват и седят мълчаливо. Нарезждат се в кръг и ме наблюдават. Множат се. Пристъпват напред и опипват палатката. Това вече ме изкарва от равновесие. Пъдя ги като кучета, но те не мръдват. Докато се боря с тях и с отчаянието си, се появява носачът с още един пакистанец, с брада, който се представя за негов брат — Абдула.

Той проговаря на английски. Обяснява ми, че не мога да бивакувам тук.

— Това е Пакистан. Всичко може да се случи. Има кражби, нападения, убийства. Трябва да дойдеш с нас, вкъщи, аз съм братът на твоя носач.

Мърдане няма. Опитвам се да убедя човека, че тук ми е удобно, но забелязвам, че няма да излезе нищо. Обзема ме такова отчаяние, че ми се иска веднага да се телепортирам оттук, само и само да не гледам тези хора около себе си. Тръгваме нагоре и стигаме отново до познатото ми вече селце. Това е наистина Ъпър Джал и е родното село на носача. Стигаме до къщата им, където са струпани още няколко души. Къщата, разбира се, е на земята, с едно помещение, с огнище вътре, с плосък намазан с черна смола покрив, посипан с пясък. От него стърчи тръба — импровизирания комин. Разговорът е за моята цел тук, изненадват се, че съм сам, „о, one member!“ Когато научават, че съм от България, човекът си спомня, че тук са носили тялото на пострадалия Иван (той произнася Еван), смъквали са тялото му надолу по пътеката. Наистина тук е била експедиция от Троян, изкачва се Тончо Тончев, и още една от „Витоша“ с Ани Тапаркова, безуспешна.

ДИАМИРСКАТА СТЕНА

Диамирската стена е изкачена за пръв път през 1962 г. отново от немци — Тони Кинсхофер, Зиги Льов и Андерл Манхардт. Най-големият алпинист на 20-ти век Райнхолд Меснер се изкачва през 1970 г. по Рупалската стена, като на слизане загубва брат си. После идва няколко пъти сам в Диамир, но не се решава да тръгне нагоре, а на 9 август 1978 се изкачва на един дъх, за два дни догоре, а след него лавина помита място, където е бивакувал. Гледах стената и си мислех за сърцето, което трябва, за да тръгнеш сам по тази стена. Сега е рано и тя е абсолютно невъзможна с леда и лавините — смъртта ще настъпи в първите часове на изкачването.

Мазено пас не бил достъпен в този ранен сезон поради много сняг. А пътят до него през лятото е три дни. Това не ми се вярва, но като ги гледам как ходят тези хора, макар и с лоша екипировка, за срока сигурно са прави. Предвид на загубата на всяко удоволствие от трека в присъствието навсякъде на вездесъщите пакистанци, отказвам се! Тази планина с тези хора не е за мен, или поне не този път и не сам. Това ще е всичко, и без това изпълних програмата си. Усещам се просто изцеден и емоционално празен.

Спомените и разказите за Меснер са много. Хората тук го помнят, помнят и обещанието му да се върне и да построи училище и болница.

Аз съм от Европа и това в техните очи ме прави сравним с членовете на многото експедиции, които са идвали тук години наред. Когато казвам, че два български лева са равни на един долар, това предизвиква силен респект: левът е по-силен 30–35 пъти от рупията. „България трябва да е голяма страна, много по-голяма от Пакистан“, мъдро отбелязва моят домакин.

Притъмнява, наслаждаваме се на розовия блясък на Диамирската стена. Опъвам палатката си на покрива на къщурката и вечерям пържени яйца, нан и дал. Прекарвам трудна нощ на това немислимо място.

2.06.

Сутринта ми предлагат чая и отново яйца за закуска. Сметката е няколко долара или към 200 рупии — начислява се яденето и нощувката — значи гостоприемството тук струва пари. Вчера дадох на момчето 100 рупии аванс. Нямам дребни, имам банкнота от 1000 рупии, цялото село събира ресто, но не успяват. А как ще платя на моя носач?

Уговаряме се така: Той ще ми носи раницата чак до долу, до Бунар дас, таксата е 250 до Димрой и още толкова до Бунар дас — с вчерашните всичко 1000 рупии.

Поемаме надолу със закъснение и още с тръгването слънцето изгаря. Аз съм демотивиран и отпуснат, вървя лошо и ми е кофти. Когато на Изток се бялва част от Мазено Пик, аз му казвам „довиждане“ с поглед и въздъхвам.

По тясната пътека се разминаваме не само с хора, а и с кучета, овце, кози и цели стада. Просто невероятно е как тези животни не падат в пропастта, подплашени от срещи с хора.

Първата вода стигахме след Зангот, тя е кална. И това е всичко, няма повече вода до долу! Направо умирам от горещина и жажда. Тялото ми копнее за вода. Някъде преди Бунар Дас се натъкваме на широко и дълбока сива вада. Там се плискам и пия от мътната вода, а след сто метра не издържам и въпреки протестите на носача, се цопвам с дрехите в канала. Това е водата за селото. Ходим вече шест часа под изпепеляващото слънце. А когато става равно и чакаш пътят всеки миг да те отведе до целта, съвсем се размекваш. След още един час пържене стигахме до селото, прекосяваме го и се насочваме към Каракорум Хайуей, автобусната спирка. Пия от вадите, без да ми мигне окото. Имам все пак някакви китайски хапчета против дизентерия. Плащам и се разделяме. Узнавам трудното име на носача: Хадарад Амин, почти неграмотен и съвсем неграмотен на английски.

Бягам, бягам от тези навлеци — хунзите, които не ми позволиха да се порадвам на планината. Тяхното непоколебимо желание да не те оставят сам ме разоръжи. Тихи, сиви, навлечени в своите шалвар-камизи, любопитни, настойчиви, подозрителни до агресия — това не се издържа. Въпросите и предупрежденията нямат край, все едни и същи. Нямам намерение да споделя с тях моето планинско

приключение — то просто ще бъде унищожено. Ще дойда пак, с компания, с ясен план за изкачване и нужните разрешения. Ако сложа ръка на сърцето, няма да мога да изкача Планината убиец.

Върховете в тази част на Хималаите са отвратителни в ниската си част — докъм 4000 — кафява сипкава земна маса, пясъчни скали, свличащи се маси и падащи камъни правят от едно тривиално изкачване опасна авантюра, без да носят удовлетворение. Нагоре студът стяга скалата и върхът е покрит със сняг — онази приказка, която омайва високопланинския катерач.

Приказно е това бяло сияние на осемхилядната камера между неумолимите кафяви склонове. Довиждане, Нанга Парбат!

ПАКИСТАНСКО ВОЗЕНЕ

Автобусчето за Гилгит е пълно. Прескачам седалките и се намествам отзад. Местата са увеличени докъм 16, но на практика неограничени. С всяка следваща спирка пътниците се увеличават, стълбичката отзад се пълни, пълни се и багажникът горе! Селянин с козата си е приет на стълбата, след като връзват животинчето горе на багажника. До мен седят старец, син, снаха и бебе. Бебето плаче и повръща. Аз едва дишам. Моята раница е също горе и ми е проблем да си кажа паспортните данни, когато стигаме Ракхиотския мост. Чукат по стъклото, забелязвайки, че съм чужденец. Проверката на военните изисква да си напишеш имената и данните в огромна мазна тетрадка. Но миналият път, когато пресичахме моста, такава проверка нямаше! Тъй като е невъзможно да стигна до паспорта си, ме инструктират да напиша някакви данни, доколкото си спомням.

Стигаме Гилгит, аз съм напълно изцеден. Обзема ме паническо желание да се махам от тази планина и от тази страна. След по-малко от час има автобус за Исламабад. Купувам си билет, отивам до „Хунза гест-хауз“, изкъпвам се с хладка вода и си събирам багажа. Оставям на любезните домакини много добре пакетирана храна, клинове и котките, които купих тук.

Автобусът е мръсен, но има климатична инсталация. Пътуването е много дълго. През нощта спираме до крайпътен ресторант. Ще запомня пламъка на пещта, лицата на готвачите, тяхната любезност и неповторимия вкус на печено в пещ пиле с най-вкусните остри сосове. Сядам на дървена пейка, поръчвам си пиле, после още и още и всичко за около долар. Топя димящия топъл нан в соса и не мога да спра. „Шукрия!“ („Благодаря!“), казвам с истинска благодарност.

Пакистанската земя е пустинна и тъжна. Пръст и пясък, пръст и пясък, и тук-таме зелени дървета и трева — истински оазиси.

4

ИСЛАМАБАД

3.06.

Исламабад и Равалпинди са били два града, а сега са две части на едно цяло. Автогарата е неопишимо мръсна и огромна. Шарените автобуси се разминават в пълен хаос, на полуасфалтената, полукална площ. Шофьорът на такси ме закарва в хотел „Исламабад“, цената на стаята е неочаквано висока — Rs800, без топла вода. Климатикът не работи и вътре не се живее, но след малко го оправят. Изкъпвам се с хладка вода и слизам в ресторанта. Тук е истинско удоволствие. На рецепцията нищо не знаят за билети за самолет за Истанбул.

Отказвам се от дълго пътуване през Иран, Ирак и Турция. Отказвам се от Азия не заради загуба на интерес, а заради умора — Азия е много уморителна, особено ако си сам. Всеки ден губиш часове в ориентация, настаняване и транспорт. Езиковата бариера в Китай е ужасен проблем, а тук хората знаят английски, но са трудно поносими. Наемам такси да търсим туристическа агенция, банка и да разгледам града. Човекът е много любезен. Кръстосваме Исламабад — град на зелени паркове, големи къщи и бордеи. Новата част е пълна с банки и агенции. Намирам билети до Истанбул, но през Дубай, отново с един ден и една нощ престой. Купувам рупии от чейнджбюро под зоркия поглед на шофьора — да не ме измамят. Агенцията е съвсем модерна, с млади хубави тъмни момичета и момчета, говорещи перфектно английски. Ориентират ме бързо във вариантите.

Утре потеглям! А днес да разгледаме града. Продължавам с таксито и се пазарим за някакви десетина долара за една голяма разходка. Качваме се на висок хълм на север от столицата. Шосето се вие като шосето на Витоша. От гората изскачат малки любопитни майmunки. Гор е парк и малки паметници. От широка тераса разглеждаме града като на длан. Виждам супермодерна джамия с четири остри минарета. Моят спътник ми описва града и обръща особено внимание на сградите на парламента, президентството, съда и

правителството. После храня маймунка с бисквити и слизаме от хълма. Минаваме покрай правителствения квартал — бели модерни сгради всред зелени градини. Чисто е.

ИСЛЯМСКА ПРОСТОТА

Мюсюлманите са прости хора, в най-добрия смисъл. Обикновените хора живеят скромно и не личи недоволство. Четири стени, един покрив — са жилището. Две парчета евтин плат, ушити по най-простия начин като дрехи — са облеклото. Шалвар-камизът е най-простата и най-удобна дреха за горещ климат. Хляб, леща, пилета, по малко месо — шилешко, говеждо — им е храната. Водата е кът, но те не я харчат като нас. Няма превземки, няма недоволства, не се чуват скандали, всички са кротки и добри. Хората си помагат в беда. Никой не те оставя сам, което за нас понякога е непоносимо.

Чужденецът е обект на досадно внимание и е изложен не само на това досадно внимание, а и на опасности. Ако само знаех колко чужденци са убити насилствено в Пакистан от бандити, колко терористични акции стават всеки ден по религиозни причини, нямаше да вляза в тази страна. Но не съжалявам — все пак съм невредим, а се порадвах на вълшебството на Пакистанските Хималаи и Каракорум.

4.06.

Днес ползвам интернет, близо до хотела. Скоростта на интернет е невероятно ниска — успявам да прочета две съобщения и да изпратя две.

От Исламабад летя за Карачи с местните линии. Цената на билета е съществена все пак: \$58. На летището ми откриват джобно ножче и ме връщат да си го прибавя към багажа. Това ми отнема много време. Докато чакаме закъсняващия самолет, гледам мач от световното в Япония и Корея: Япония — Белгия. Японците всички са „руси“, играят слабо, но много навито.

ГЛОБАЛНОСТ

Тук, в Азия, няма начин да не се почувстваш западняк, при цялото незападно самовъзприемане в България. Респектът към белия човек е голям.

Животът и смъртта не са азиатски или европейски. Човешката ситуация не говори гръцки или немски. Затова можем и трябва да превеждаме специфични категории като „шуня“ с „празнота“, „дукха“ със „страдание“ и т.н. На летището виждам и пакистанки с открити лица. Хубави са! Тук летят изглежда само заможните хора. Говорят помежду си на урду, но с „Please“, „Thank you“, „Goodbye“, „Excuse me“.

На летището в Карачи се оказва, че не мога да отида до града — няма време, трябва такси, а и нямам ясна визия какво да гледам. Искаше ми се да отида на брега на Индийския океан, но едва ли ще намеря плаж. Снимам наоколо и правя записки. Има доста военни в специални униформи, военна полиция. А до една сграда срещу летището виждам въоръжен с автомат войник на позиция зад барикада от пясъчни възглавници. След това ме арестуват.

В началото на 21-ви век има **само една водеща и призната от цял свят цивилизация — западната**. Даже тук, в бастиона на исляма, богатите се носят западно, летищата са построени като западни, интернетът прониква. Същото е в Китай, но китайците са много по-отворени. Няма азиатска държава, която да не се модернизира по западен образец — източните култури нямат своя модерност, свое съвремие. Явно това е глобализацията — проникването на съвременната технологична западна цивилизация във всички страни на планетата.

Свободният пазар и финанси, банковото дело, политическите системи с поне формално разделена власт, парламентите, правата на хората и пътуванията — това са неща, които завладяват с различна скорост целия свят. Изтокът все пак удържа навиците си, които изключват свободата на индивида. Тук не е ясно какво ще се случи.

Модернизацията не им дава ценности, а готови продукти — осезаеми, видими и пряко използвани. Модернизацията пряко променя артефактите и технологичната страна на живота, като навсякъде налага едни и същи форми на производство, обслужване и комуникация. Но тя не убеждава никого тук, че парите и стоките са първа ценност, а правата и свободите са общочовешки.

АРЕСТ НА ЛЕТИЩЕТО В КАРАЧИ

Явно съм им съмнителен — бял, с фотоапарат и камера, снимам и правя бележки. Пакистанците са си подозрителни и без това, а сега се правят, че са във военно положение, макар че не стават за войници. До мен цъфва полицаи с автомат, арестува ме и ме води до началника си. Казва ми, че съм подозрителен и опасен. Обяснявам, че съм приятел на Пакистан. Разглеждат бележника ми и като виждат скицата на Нанга Парбат, се убеждават, че не съм шпионин — никой шпионин няма да прави ръчна скица на осемхиляден връх.

В Пакистан ги тресе бутафорна и смешна шпиономания. Кой може да повярва, че един открито любопитен чужденец, който снима явно и не се крие, когато си прави бележки, е шпионин? В Пакистан военните трябва да са много неопитни, за да допускат това. Но истина е, че съм прекалено недискретен и непредпазлив.

Изглеждат изключително мирни и спокойни хора в частния си живот, а в обществото им цари насилие и военщина. Шиити убиват сунити, сунити убиват шиити, а всички мразят индийците, с които са кръвни братя.

Пакистан явно е затворена страна, тези хора не пътуват лесно и не ги интересува останалия свят. Но те са постигнали най-простия начин на човешки живот и в микроплан сякаш са постигнали междучовешката хармония — мир, добронамереност, гостоприемство. Не се забелязва алчност, крадливост или агресия. Не се забелязва недоволство, протест и гняв.

Цивилизацията не променя манталитета из основи. Западни форми на производство, финанси и комуникация не означават западни нагласи и мислене. Ето японците, най-затворените хора на света, с най-потискаща социална система, произвеждат най-качествените и високотехнологични продукти, създадени за пръв път на Запад.

ДУБАЙ — АРАБСКА ПЕРЛА

4.06.

Карачи — Дубай

Проверки на летището:

- проверка на паспорта, билета и този дневник,
- проверка на билета за влизане в „Departures“,
- проверка на багажа и портфейла,
- проверка на билета от Емирството (фирмата),
- проверка на паспорта. Три опашки за чужденци, дипломати и пакистанци. Държат жена с три деца 16 минути на гишето. Други направо ги връщат (пакистанци или индийци). Оглеждат лицето с камера на специален екран.

- проверка на багажа на гише „Security“,

- проверка на тялото — малък обиск,

- проверка на билета,

- проверка на борд картата.

Тези девет проверки отнемат около един час!

„Емирствата“ са си „емирства!“ Самолетът е Боинг, много голям, с девет места на ред в три колони и с монитори пред всеки. Избираш си филм-реклама, музика, информация. Можеш да се обадиш по телефона до всяка точка на света. Можеш да пуснеш факс. Стюардесите са: арабка, китайка, англичанка, подбрани хубавици от всички раси. Езиците, на които се съобщава информацията, са седем (вкл. суахили). Подготвям се да видя една технологично високоразвита и богата страна. Равнището на обслужване за обикновената класа, в която пътувам, надминава всичко, което съм виждал досега (вкл. и при полета от Бостън до Лондон).

6.06.

Дубай не ме пуска. Трябва да си извадя виза (\$50) и да платя за хотел (най-евтината опция е \$50.) Но не си струва за едно спане и няколко часа разглеждане на Дубай. Летището е огромно, съвсем

съвременно и даже футуристично, пълно с магазини и реклами. Обслужването е на високо ниво, служителките и служителите са от всички раси и много националности. Всички говорят перфектен английски и са безукорни — нито японци, нито китайци, нито американци могат да се сравнят с тях. Опитвам се да си уредя нощувка на човешка цена, но хотелът на летището е много скъп. Прекарвам нощта в разходки, пиене на кафе, гледане на телевизия. Поспивам на един диван край стената в огромното хале за пристигащи.

Летището цялото е от стъкло и метал, на много нива и с неизбродими зали и преходи. В него растат истински палми. Долу магазините нямат край. Можеш да си купиш от самообръсначка до кола. Избирам парфюми „Cristian Dior“ — за жена ми и някакъв подобен за себе си. Това летище е над равнището на „Хийтроу“ (Лондон), „Нарита“ (Токио), да не говорим за „Логан“ — Бостън. Богатство, цивилизованост, безукорна чистота и известен блясък.

Арабите от Емирствата са целите в бяло, с черни обръчи на главите, с бради и неотменните мобилни телефони. Заговарям някакъв служител, който любезно ме кани да гледам телевизия при него. Казва, че бил в България и му харесвала Варна, а също Будапеща.

— I go visit Varna and Budapest. („Ще отида да посетя Варна и Будапеща.“)

— Go to Plovdiv, the old city. („Идете в Пловдив, стария град.“)

— Bulgaria is old. Are you from Budapest? They check you: taxes, everything. (От Будапеща ли сте? Те ви „проверяват“: таксите, всичко.)

— You mean, overcharge? The same is in all Asia! All the time I was overcharged! (Имате предвид, вземат ви повече? Същото е в Азия! През цялото време навсякъде ми вземат отгоре!) — не се давам аз.

Лош английски, лоша осведоменост, неуважение към другите, надутото самочувствие:

— I have \$150 a day here! (Печеля по 150 долара дневно.)

— О, good! Възхищавам се гласно, но си мисля, че при тези цени в Дубай, (а тук са занижени поради свобода от мита), тези пари никак не са много на ден.

Обяснявам му откъде идвам: Япония, Китай, Пакистан. Проявява любопитство към Япония. Не ми се обяснява подробно. Казвам:

— Japan is strange country. Standard is high, but the people is not reach enough. (Япония е странна страна. Стандартът е висок, но хората

не са богати).

— Yes, Japan — strange country — съгласява се той компетентно.
— Did you stay at Narita? (Били ли сте в Нарита?) Нарита е най-голямото летище на Токио, но моят приятел има предвид, че е град. Разсейвам недоразумението:

— Narita is aeroport. I stayed at Kyoto. (Нарита е летище. Аз бях в Киото.)

Въпрос. Как Емирствата са прогонили мръсотията и простотията от Дубай?

Отговор: Чрез пари. Чрез блясък, който респектира. Тук просто е немислимо да се влачиш мръсен и да хвърляш хартийки. Няма как да се разхождаш в шалвар-хафиз и да се почесваш по брадата. Тук и арабите помежду си говорят английски.

Това не се връзва много с исляма, но къде е казано, че ислямският свят трябва да е задължително свят на мизерията и мръсотията. Напротив — чистотата е ценено качество в Корана. До мен сяда дама на средна възраст и държи вестник. Проявявам любопитство, вестникът е на латиница, но не го разбирам. Питам на кой език е. Дамата се усмихва: „Africans“. „From South Africa?“ „Yes“.

Тук виждам много хора от цял свят със сходно поведение: учтиви, меки, толерантни, отстъпчиви, скромни и дистанцирани. Можеш да заговориш всеки и никой няма да те пренебрегне. Но няма да завържеш приятелство, няма да седнеш на чашка (Тук алкохол не се сервира.) Снимам с камерата и с това предизвиква интереса на охраната и тук.

Цените са шокиращи: вестници по \$3, сандвичи по \$3, храни по \$5-6.

Дремя на пейката и сякаш сънувам...

Напредвам към гребена нагоре по снега в дясната част на Диамирската стена. Вървя леко и обувките ми с котки оставят само леки драскотини и дупки. Небето е синьо, въздухът — кристално ясен, а снегът — девствено бял.

Черният гребен е вече на метри пред мен. Тогава виждам на гребена фигурата на Абдула — хунзата, който знаеше всичко. Прави ми знак с ръка да отида при него. Аз се изкачвам, а той ми казва: „Ето, тук можеш да опънеш палатката си. Никой няма да те безпокои.“ Аз не нося палатка и знам, че не ми трябва. Хунзата подновява прекъснатата си молитва към Аллах и забива чело. Аз загубвам вкус към изкачването, мечтата ми за върха се изпарява, а тялото ми натежава. Чудя се какво по дяволите правя тук. Поемам тежко по склона с последни сили.

Тук не само фантазии, а и халюцинации ще получиш! Почти денонощие съм на това летище. Самолетът от Дубай за Истанбул закъснява вече един час.

2002 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.